

Lausunto

07.12.2021

Asia: VN/13261/2020

Lausuntopyyntö Suomen kansallisen biotalousstrategian päivityksestä

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Työ- ja elinkeinoministeriö

7.12.2021

Asia: WWF Suomen lausunto koskien asiaa ”Lausuntopyyntö Suomen kansallisen biotalousstrategian päivityksestä VN/13261/2020”

WWF Suomi kiittää lausuntomahdollisuudesta ja lausuu seuraavaa.

Biotalousstrategian oletukset ovat lähtökohtaisesti ristiriidassa ekologisen kestävyyskannan kanssa – myös kestävä uudistuminen olisi mahdollista

Biotalousstrategian päivitys ei käsittele juurikaan luonnon monimuotoisuutta, joten myöskään WWF ei tässä lausunnossa ota yksityiskohtaisesti kantaa lukuisiin luontokadon pysäyttämisen välttämättömiin toimiin, jotka vaikuttavat biotaloussektoriin. WWF kuitenkin korostaa, että luontokadon pysäyttämisen välttämättömät toimet asettavat reunaehdot, johon biotaloustoiminnan tulee sopeutua.

Biotalousstrategian päivitys pyrkii siirtämään strategista painopistettä edellisen strategian tuotannon määrän lisäämisen painotuksesta tuotannon lisäarvon kasvattamiseen, mikä on tervetullut parannus. Tämä avaa mahdollisuuksia. Strategian päivitys näyttää kuitenkin jäävän pahasti puolitiehen biotalousalan uudistumisen suhteen. Strategiassa viitataan uudistumiseen siellä täällä, mutta silti strategiassa näytetään käsittävän biotalous pitkälti sellaiseksi kuin se nyt on. Strategia ei näyttäisi sisältävän kunnollista ajatusta siitä välttämättömästä uudistumisesta

esimerkiksi sen osalta, mitä ekologisen kestävyysreunaehtojes noudattaminen toimialalle tarkoittaisi.

Luonnon tila heikkenee vesi-, maa- ja metsätaloussympäristöissä. Strategian tulisi etsiä ja kokeilla ja skaalata uusia toimintamalleja, joilla biotalouden raaka-aineiden ylikulutusta purettaisiin sekä löydettäisiin huomattavasti nykyistä kestävämpiä tuotantotapoja. Esimerkiksi suomalaista maa- ja metsätaloutta ei tulisi yksinkertaistaa yhteen muottiin, vaan sitä tulisi voimakkaasti monipuolistaa. Nykyiset valtavirran toimintamallit eivät ole kestäviä ja siksi tulisi panostaa muun muassa alkutuotannon kokeiluihin, uusiin toimijoihin (uudistavimmat ideat löytyvät usein vähän valtavirran marginaalista) sekä luoda erilaisia uudistumisen polkuja, joita valtio ja muut toimijat voivat tukea ja myöhemmin valtavirtaistaa. Tässä kaikessa kehityksessä tulee ottaa ekologisen kestävyysreunaehdot (mm. hakkuiden ja eläintuotannon vähentäminen) lähtökohdaksi. Nyt strategia keskittyy erilaisten tuotteiden ja palveluiden kehittämiseen, mutta valtaosin ohittaa alkutuotannon kestävämmän nykytilan.

Koko biotaloustoimialan kestävyys ja kannattavuuden kannalta tällainen perinpohjainen uudistuminen on välttämätöntä. Kuten on havaittu, markkinoilla ja rahoitussektorilla (mm. EUn taksonomia) vaaditaan entistä voimakkaammin tiedepohjaista kestävyttä. Suomalaisilla toimijoilla on kykyä ja mahdollisuuksia uudistua. Uudistuminen on myös tulevaisuuden kilpailuedun (jopa toiminnan oikeutuksen) kannalta välttämätöntä, mutta silloin on valitettavasti hylättävä se lähtökohta, että nykyisiä toimintamalleja yritetään puhumalla kääntää kestäviksi. Kestävyys saavuttamiseksi toimialan on uudistuttava.

Biotalousstrategiassa jää myös vähälle huomiolle mahdollisimman vakaan ilmastojärjestelmän ja monimuotoisen luonnon suojaavuus (resilienssi) erilaisia häiriöitä vastaan.

Alla valikoituja havaintoja strategiasta ja niihin liittyviä huomioita:

- Mikä strategia on?
 - o Se on teollisuusstrategia. Ei siis kestävyysstrategia.
 - + ”Strategian päätavoitteena on biotalouden arvonlisän nostaminen. Tavoitteena on luoda kestäviin ratkaisuihin perustuvaa taloudellista kasvua ja työpaikkoja tuottamalla mahdollisimman korkean arvonlisän tuotteita ja palveluita.”
 - o Strategia näyttää oletettavan luonnonvarojen ylikulutuksen jatkamisen ja on siten lähtökohtaisesti ristiriidassa ekologisen kestävyysreunaehtojes kanssa.

- o Biotalousstrategia ei auta biotalousalaa nykyisissä ja tulevaisuuden haasteissa, jos se ei pysty ottamaan kestävyysvaatimusta avoimesti vastaan.

- Strategiassa on hyvää

- o Ekologisen kestävyuden välttämättömyyden tunnustaminen:

- + mm. Biotalousstrategian rajapinnat muihin strategioihin: ” Bioresurssien ekologinen, sosiaalinen ja taloudellinen kestävyys sekä luonnon monimuotoisuus ovat välttämätön ja kiistan lähtökohta. Biotalousstrategian tehtävä ei ole haastaa tai kyseenalaistaa näitä peruslähtökohtia tai relevantteja rinnakkaisstrategioita. Siksi niissä linjattuja tavoitteita ja toimenpiteitä ei ole myöskään tuotu erikseen biotalousstrategiaan, mutta ne huomioitu rajapintoina strategiaa laadittaessa. Ne siis otetaan huomioon annettuina lähtökohtina”

- o Biotalousstrategian arvonnäkökulman korostaminen ohi tuotantomäärien

- + s. 21 ” Biotalousstrategian taloudellinen tuotanto on kasvanut ensisijaisesti perinteisesti tuotantomääriä kasvattamalla. Tulevaisuudessa tulee kuitenkin entistä enemmän korostaa lisäarvoa tuottavia investointeja ja tuotantoa. Huoli muuttuvasta ilmastosta ja biologisen monimuotoisuuden vähenemisestä haastaa biotalouden, sen raaka-aineiden hankinnan ja tuotteiden elinkaaret”

- Strategiassa huonoa

- o Strategiateksti ei näyttäisi tunnistavan meneillään olevaa luontokatoa Suomessa, jonka keskeisenä syynä ovat juuri biotalousalan toimet. esim. 76 % metsäluontotyypeistä on uhanalaisia.

- o Strategian lähtökohtaiset oletukset ovat perinpohjaisessa ristiriidassa ekologisen kestävyuden kanssa. Luonnonvarojen ylikulutuksen jatkaminen ei toteudu samaan aikaan ekologisen kestävyuden kanssa. Se ei korjaannu sillä, että vaihdetaan yhden luonnonvaran käyttö toiseen luonnonvaraan, kuten strategiatekstissä on lähtökohtana. Kansainvälinen luontopaneeli on todennut, että nykyisten ylikulutuksen trendien jatkaminen estää kestävä kehityksen toteutumisen.

- + Yksi strategian painopisteistä (3.4 Bioresurssien ja ekosysteemipalveluiden käytettävyys ja kestävyys) kuvaa virheellistä lähtökohtaa seuraavasti.

- o (WWF:n ehdotuksia uudistumisen keinoiksi on esitetty leipätekstissä, lausunnon sivulla 1)

Maailman Luonnon Säätiö (WWF)

Suomen Rahasto sr.

Jari Luukkonen

suojelujohtaja

Jussi Nikula

neuvonantaja

Nikula Jussi
WWF Suomi